

ARTHUR J. PENTY A ANANDA J. COOMARASWAMY A VYTVORENIE POJMU A KONCEPTU POSTINDUSTRIALIZMU

Ivan KLINEC

ARTHUR J. PENTY AND ANANDA J. COOMARASWAMY AND THE CREATION OF THE TERM AND THE CONCEPT OF POSTINDUSTRIALISM



ABSTRAKT

Ak dnes hovoríme o postindustriálnej spoločnosti, väčšina si spája pojem postindustrializmus so spoločnosťou, ktorá sa začala vytvárať v tretej tretine dvadsiateho storočia. Za autora pojmu i konceptu postindustrializmu resp. postindustriálnej spoločnosti je považovaný americký sociológ Daniel Bell. Málokto však vie, že sa termín postindustrializmus objavil prvýkrát pred vyše 100 rokmi v roku 1914 a, že jeho autorom je indický filozof a mystik Ananda K. Coomaraswamy a autorom prvého konceptu postindustrializmu je anglický sociológ a ekonóm, architekt a spisovateľ Arthur J. Penty.

KEŤOVÉ SLOVÁ: *postindustrializmus, postindustriálna spoločnosť, gildová spoločnosť*

ABSTRACT

Today, when we talk about post-industrial society, most of authors are joining the notion of postindustrialism with the society that began in the third third of the twentieth century. As the author of the term and concept of postindustrialism respectively. post-industrial society is considered American sociologist Daniel Bell. Few people know that the term postindustrialism first appeared more than 100 years ago in 1914, and that its author is Indian philosopher and mystic Ananda K. Coomaraswamy, and the author of the first concept of postindustrialism is English sociologist and economist, architect and writer Arthur J. Penty.

KEY WORDS: *postindustrialism, postindustrial society, gild society*

Úvod

Ak dnes hovoríme o postindustriálnej spoločnosti, väčšina si spája pojem postindustrializmus so spoločnosťou, ktorá sa začala vytvárať v tretej tretine dvadsiateho storočia. Za autora pojmu i konceptu postindustrializmu resp. postindustriálnej spoločnosti je považovaný americký sociológ Daniel Bell. Málokto však vie, že sa termín postindustrializmus objavil prvýkrát pred vyše 100 rokmi v roku 1914 a, že jeho autorom je indický filozof a mystik Ananda K. Coomaraswamy a autorom prvého konceptu postindustrializmu je anglický sociológ a ekonóm, architekt a spisovateľ Arthur J. Penty.

Zrod pojmu postindustrializmus

Pojem postindustrializmus sa objavil v roku 1914, a teda v roku kedy sa začala 1. svetová vojna. Stalo sa tak v knihe esejí o budúcnosti s názvom *Eseje o postindustrializme – Symposium o proroctve týkajúceho sa budúcnosti spoločnosti - Essays in Post-Industrialism: A Symposium of Prophecy Concerning the Future of Society*¹, ktorá bola vydaná v roku 1914 v Londýne a jej editormi boli anglický ekonóm a sociológ Arthur J. Penty a indický filozof a mystik Ananda K. Coomaraswamy. Dnes by sme túto knihu zaradili medzi futurologickú literatúru. Autorom pojmu postindustrializmus bol Ananda K. Coomaraswamy, ktorý podľa belgického sociológa Armanda Mattelaerta tento pojem vytvoril už v roku 1913. Tento fakt uvádza v knihe *Informačná spoločnosť – úvod - The Information Society: An Introduction*, ktorú vydal v anglickom jazyku v roku 2003² a vo francúzskom jazyku už v roku 2001. Samotný koncept postindustrializmu rozpracoval Arthur J. Penty.

Arthur J. Penty, Ananda J. Coomaraswamy a postindustrializmus

Arthur Joseph Penty (1875-1938) bol anglickým sociológom, ekonómom, spisovateľom, architektom a politickým aktivistom. Je považovaný za pokračovateľa myslenia Williama Morrisa a Johna Ruskina. Bol predstaviteľom gildového socializmu³ (Guild Socialism) a distributivizmu.

Pojmy postindustriálny (post-industrial), postindustrializmus (post-industrialism), postindustriálna spoločnosť (post-industrial society) a postindustriálny štát (post-industrial state) použil ako prvý v roku 1914 spolu s Anandom K. Coomaraswamym v antológii *Esseys in Post-Industrialism: A Symposium Prophecy Concerning the Future of Society*⁴ a neskôr v ďalších knihách s tematikou postindustrializmu. .

Prvá predstava postindustrializmu

Penty svoju predstavu postindustrializmu rozšíril v knihách *Old Worlds for New. A Study of the Post-Industrial State*⁵ (1917) a *Post-Industrialism*⁶ (1922).

Arthur Penty napísal 14 kníh. Väčšina z týchto kníh pojednávala o kríze industriálnej spoločnosti a o možných alternatívach k nej.

Penty vydal knihy *The Restoration of the Guild System*⁷ (1906), *Restoration of Guild System* (1916), *Esseys in Post-Industrialism: A Symposium Prophecy Concerning the Future of Society*⁸ (1914), *A Guildsman's Interpretation of History*⁹ (1920), *Old Worlds for New. A Study of the Post-Industrial State*¹⁰ (1922), *Guilds and the Social Crisis*¹¹ (1919), *Post-Industrialism*^{12,13} (1922), *Guild Alternative* (1922), *Towards a Christian Sociology* (1923), *Agriculture and Unemployed*¹⁴ (1925),

¹ Penty, Arthur Joseph, Coomaraswamy, Ananda K: *Esseys in Post-Industrialism. A Symposium Prophecy Concerning the Future of Society*, London, 1914

² Mattelart, Armand: *The Information Society: An Introduction*. SAGE Publications Ltd., London, 2003

³ Gilda bol iný názov pre cech. Výraz cech sa používal na kontinente a výraz gilda na ostrovoch vo Veľkej Británii.

⁴ Penty, Arthur Joseph, Coomaraswamy, Ananda K: *Esseys in Post-Industrialism. A Symposium Prophecy Concerning the Future of Society*, London, 1914

⁵ Penty, Arthur Joseph: *Old Worlds for New. A Study of the Post-Industrial State*. Allen and Unwin, London, 1917

⁶ Penty, Arthur Joseph: *Post-Industrialism*. Allen and Unwin, London, 1922

⁷ Penty, Arthur J.: *The Restoration of the Guild System*. Swan Sonnenschein, London, 1906

⁸ Penty, Arthur Joseph, Coomaraswamy, Ananda K: *Esseys in Post-Industrialism. A Symposium Prophecy Concerning the Future of Society*, London, 1914

⁹ Penty, Arthur J.: *A Guildsman's Interpretation of History*. George Allen and Unwin, Ltd, London, 1920

¹⁰ Penty, Arthur Joseph: *Old Worlds for New. A Study of the Post-Industrial State*. Allen and Unwin, London, 1917

¹¹ Penty, Arthur J.: *Guilds and the Social Crisis*. George Allen and Unwin, Ltd., London, 1919

¹² Penty, Arthur Joseph: *Post-Industrialism*. Allen and Unwin, London, 1922

¹³ Penty, Arthur J.: *Post-Industrialism*. Kessinger Publishing Co., 2004

¹⁴ Penty, Arthur J., Wright, William: *Agriculture and the Unemployed*. Labour Pub., London, 1925

The Elements of Domestic Design (1930), Means and Ends (1932), The Distributist Manifesto¹⁵ (1937).

Alternatíva k industriálnej spoločnosti

Vo svojich knihách predstrel gildovu alternatívu k existujúcej industriálnej spoločnosti.

Pentyho možno považovať tiež za vizionára, ktorý videl ďalej ako jeho súčasníci, ktorý však nebol vo svojej dobe docenený a dnes je prakticky neznámy, hoci je pomaly znovuobjavovaný.

Uvažoval o budúcej podobe ekonomiky a spoločnosti, ktorá by bola pre človeka prijateľnejšia ako industriálna spoločnosť. Svoju predstavu budúcej spoločnosti nazval postindustrializmus a je ho možné považovať za spolutvorcu tohoto pojmu.

Penty odsudzoval štát voľného času (Leisure State), ktorý považoval za kolektivistický a spojený so otrockým štátom (Servile State) a volal po návrate decentralizovanej spoločnosti malých remeselných dielní, zručných ľudí, čo nazýval postindustriálnym štátom.

Bol predstaviteľom distributivizmu a zástancom distributivistickej teórie – distributist theory a gildového systému – guild system. Bol tiež zástancom ekonomického korporativizmu a prirodzenej komunity. Kládol dôraz na dušu – soul resp. ducha - spirit.

Záver

Arthur J. Penty a Ananda K. Coomaraswamy výrazne ovplyvnili spoločenskovedné myslenie a dnes dochádza k obnove záujmu o dielo najmä Arthura J. pentyho.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- Mattelart, Armand (2003): The Information Society: An Introduction. - SAGE Publications Ltd., London
- Penty, Arthur Joseph & Coomaraswamy, Ananda K (1914): Esseys in Post-Industrialism. - A Symposium Prophecy Concerning the Future of Society, London
- Penty, Arthur Joseph (1917): Old Worlds for New. A Study of the Post-Industrial State. - Allen and Unwin, London
- Penty, Arthur Joseph (1922): Post-Industrialism. - Allen and Unwin, London
- Penty, Arthur J. (1906): The Restoration of the Guild System. - Swan Sonnenschein, London
- Penty, Arthur Joseph & Coomaraswamy, Ananda K (1914): Esseys in Post-Industrialism. A Symposium Prophecy Concerning the Future of Society, London
- Penty, Arthur J. (1920): A Guildsman's Interpretation of History. - George Allen and Unwin, Ltd, London
- Penty, Arthur Joseph (1917): Old Worlds for New. A Study of the Post-Industrial State. - Allen and Unwin, London
- Penty, Arthur Joseph (1919): Guilds and the Social Crisis. - George Allen and Unwin, Ltd., London
- Penty, Arthur Joseph (1922): Post-Industrialism. - Allen and Unwin, London
- Penty, Arthur Joseph (2004): Post-Industrialism. - Kessinger Publishing Co., 88 p., ISBN 1419142690 (ISBN13: 9781419142697)
- Penty, Arthur Joseph & Wright, William: Agriculture and the Unemployed. - Labour Published, London
- Penty, Arthur Joseph (2004): The Distributist Manifesto. - In: Sharpe, John, O'Huallachain, Derek [editors]: Distributist Perspectives. Volume I. Essays on the Economics of Justice and Charity.

¹⁵ Penty, Arthur J.: The Distributist Manifesto. In: Sharpe, John, O'Huallachain, Derek (editors): Distributist Perspectives. Volume I. Essays on the Economics of Justice and Charity. Foreword by Fr. Lawrence Smith. Prefaced by Thomas Naylor. IHS Press, Norfolk, Virginia 2004

- Foreword by Fr. Lawrence Smith. - Prefaced by Thomas Nayler. IHS Press, Norfolk, Virginia

Sharpe, John, O'Huallachain, Derek [editors] (2004): Distributist Perspectives. - Volume I. Essays on the Economics of Justice and Charity. - Foreword by Fr. Lawrence Smith. - Prefaced by Thomas Nayler. IHS Press, Norfolk, Virginia

ADRESA AUTORA

Ing. Ivan KLINEC

Slovenská akadémia vied, Ekonomický ústav, Šancová 56, SK - 81105 Bratislava, Slovenská republika

e-mail: ivan.klinec@gmail.com

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.